

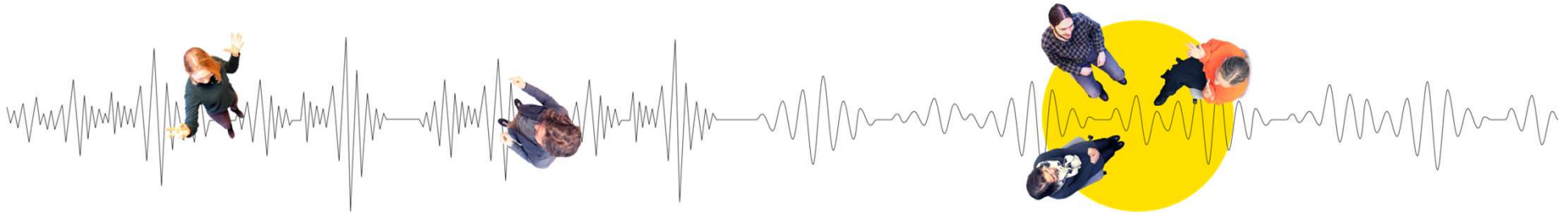
Dialogikoulutus

Luottamus on halua keskustella ja kuunnella

- Viime vuosina poliittisesta ilmapiiristä ja yhteiskunnallisesta keskustelukulttuurista on käyty paljon keskustelua.
- Keskusta kutsuu kaikki puolueessa toimivat tahot yhteiskunnallisen keskustelukulttuurin tervehdyttämistalkoisiin.
- Ennakkotehtävän videolla Ilkka Miettinen toteaa, että luottamus on myös sitä, että osaamme keskustella, osaamme kuunnella ja kuulla ihmisiä.
- Kuuntelemiseen ja keskusteluun tarvitaan dialogia, jota voi edistää esimerkiksi Erätauko-menetelmän avulla.
- Tässä on piirihallitusten käyttöön kootut koulutusdiat Erätaukoon tutustumiseksi.
- Dioista löydätte perusteet Erätauosta, mutta parhaiten siihen tutustuu harjoittelemalla rakentavaa keskustelua.

ERÄTAUKO

**Kärjistynyt
keskustelu**

**Demokratian
kriisi**

**Kompleksinen
maailma**

ERÄTAUKO

Demokraattinen kyvykkyys ja osallisuus

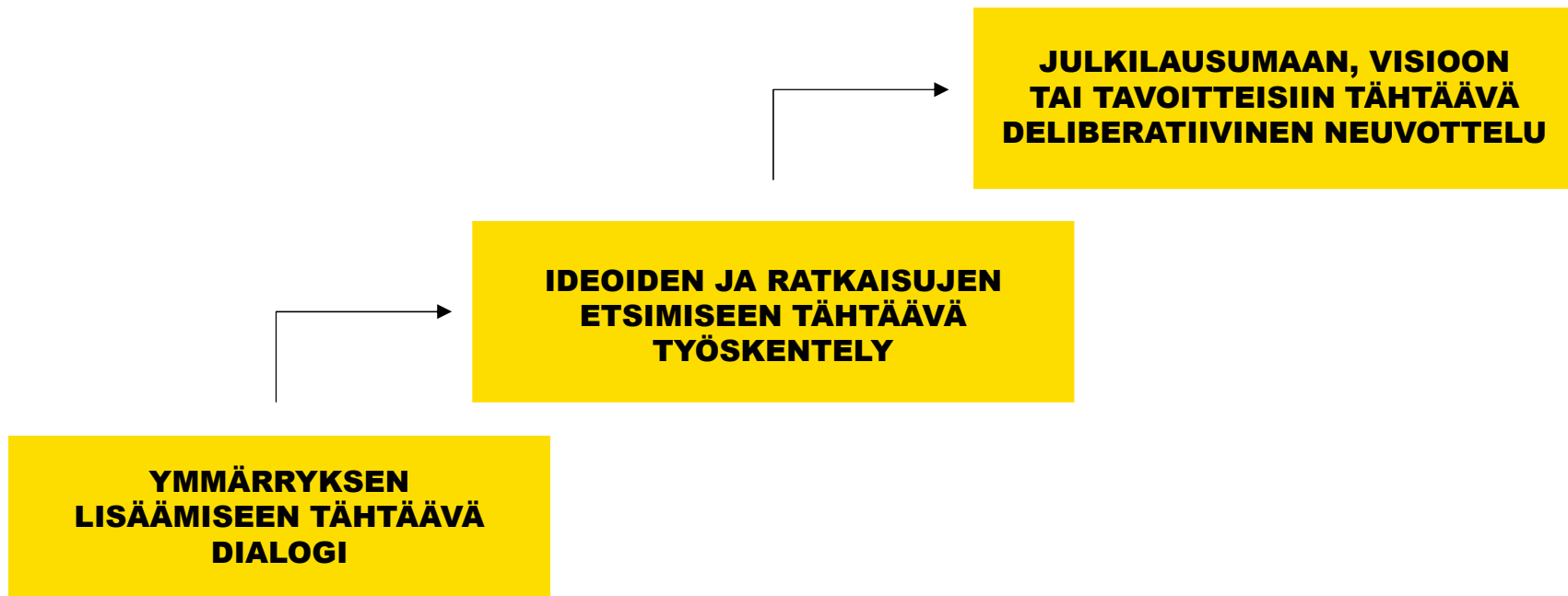
PÄÄTÖKSENTEKO

OSALLISTAVA PÄÄTÖKSENTEKO

RAKENTAVA YHTEISKUNNALLINEN KESKUSTELU

ERÄTAUKO

Osallisuusmuotojen prosessi

Käsitteitä

Dialogi = Keskustelu ymmärryksen lisäämiseksi asioista, toisista ja itsestä. Erityinen keskustelun tapa jossa ei pyritä yksimielisyyteen.

Dialogisuus = Asennoituminen (ajattelua ja tekoja) joka pyrkii vahvistamaan kunnioitusta ja lisäämään ymmärrystä ihmisten vuorovaikutuksessa

Erätauko-dialogi = Toimintamalli rakentavan yhteiskunnallisen keskustelun käynnistämiseen ja käymiseen

ERÄTAUKO

Dialogin erityispiirteet

ERÄTAUKO-DIALOGIEN PELISÄÄNNÖT

- **Kuuntele** toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
- **Liity** toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.
- **Kerro** omasta kokemuksesta.
- **Puhuttele** muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.
- **Ole läsnä ja kunnioita** toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.
- **Etsi ja kokoa.** Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita.

Erätauon hyödyt

- Empatia ja luottamus kasvaa
- Ihmisten tuominen yhteen eri lähtökohdista mahdollistuu
- Laajemman osaaminen kytkeminen mukaan
- Tasavertainen kohtaaminen tapahtuu
- Matala kynnys osallistua tarjoutuu
- Syventää ymmärrystä käsiteltävistä aiheista
- Sitoutuminen ratkaisuihin, yhteiseen päämäärään ja päätöksentekoon paranee

ERÄTAUKO

Mihin Erätauko soveltuu ja mihin ei

SOVELTUU

- Vaalityötä tehdessä, kansalaisia kohdatessa ja ehdokkaita hankkiessa
- Kansalaiskeskusteluihin
- Seminaareihin
- Ajankohtaisohjelmiin ja median käyttöön
- Palavereihin
- Keittiön pöytään
- Organisaation sisäisiin keskusteluihin
- Verkkokeskusteluihin

EI SOVELLU

- Päätöksentekotilanteeseen
- Nopeaan ideointiin ja ratkaisujen kehittämiseen
- Näkökulmien arvottamiseen
- Väittelyyn

ERÄTAUKO

Lataa käyttöösi Erätauko-keskustelukortit

Lue ja perehdy kortteihin ennen keskustelun vetämistä, korteissa runsaasti ”sano näin” ohjausvinkkejä.

<https://www.eratauko.fi/tyokalu/keskustelun-ohjauskortit/>

RAKENTAVAN KESKUSTELUN PELISÄÄNNÖT

TOIMI NÄIN

SANO NÄIN

Kuuntele toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.

”Jokaisella täytyy olla mahdollisuus kertoa rauhassa omista näkemyksistään. On tärkeää, että emme keskeytä toisiamme emmekä supise vierustoverin kanssa.”

Liity toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.

”Dialogissa on tavoitteena, että yritämme liittää omat sanomisemme siihen, mitä toiset ovat tuoneet esiin keskustelussa. Pyritään puhumaan arkikielisesti ja välttämään erikoistermejä.”

Kerro omasta kokemuksesta.

”Jotta voimme ymmärtää paremmin käsiteltävää asiaa ja toisiamme, niin on hyvä puhua omista kokemuksista. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin.”

Puhuttele muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.

”Yhteisen keskustelun muodostumista helpottaa kun osoitamme sanamme toisille keskustelijoille, puhuttelemme toisiamme ja kysymme suoraan toisten näkemyksiä.”

Ole läsnä ja kunnioita toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.

”Dialogissa on tärkeää, että keskitytään kokonaan toisiimme ja käsitellyn asian ymmärtämiseen. Kunnioitetaan ihmisten erilaisia näkemyksiä. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta jokainen voi puhua mahdollisimman vapaasti.”

Etsi ja kokoa. Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita.

”Dialogin on tarkoitus olla turvallinen tilanne, jossa voidaan myös käsitellä ristiriitoja. Lisäksi on tärkeää etsiä asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta. Lopuksi voimme tutkia, miten keskustelussa esiin tulleet näkökulmat liittyvät toisiinsa.”

11 kikkaa tuhota dialogi

- 1. Käännytä** – älä anna periksi, käännytä muut puolellesi, pakota heidät ymmärtämään edes nimellisesti ”pakkohan sun on ymmärtää ..”
- 2. Keskeytä** – tiedät tai arvaat kuitenkin etukäteen, mitä toinen aikoo sanoa ”hei sori ...”
- 3. Voita** – kerää pisteitä, voita väittely, ole nokkela ”ihan tosissasko ...”
- 4. Vetäydy** – pysyttely omassa boxissasi, älä kerro ajatuksistasi – ...
- 5. Pitäydy** – jos jokin asia ei sovi viitekehukseesi, unohda se ”Mun on tosi vaikea ...”
- 6. Kiirehdi** - mahdollisimman aikaisessa vaiheessa päätöksiä ja toimintaa ”eiköhän tämä ollut tässä”
- 7. Korota itsesi** – hymyile tietävästi muiden puhuessa, pyöritä silmiäsi ja bondaa sanattomasti muiden kanssa, muista kertoa ylivertaisesta koulutuksestasi, käsittämättömän monipuolisesta kokemuksestasi ja kaiken kattavista tiedoistasi, alleviivaa asemaasi, pidä soolosi pitkinä ”ilman riittävää koulutusta voi olla vaikeaa ...”
- 8. Auktoriteettiargumentit** - jos asia-argumentit eivät riitä, yritä auktoriteeteilla, tiputtele riittävästi nimiä jokaiseen puheenvuoroosi ”kun pelasin Wienissä tennistä Henryn, siis ...”
- 9. Ole poissa** - räplää kännyä, tablettia tai jotain
- 10. Vastusta aina** - vastusta periaatteessa, käytä aina ”paholaisen asianajaja” –puheenvuoroosi
- 11. Patenttirkaisut** - muistuta patenttirkaisustasi, joka toimisi tässäkin ”turha keksiä ...”

Millainen on hyvä aihe Erätauko-dialogille

AIHEEN KRITEERIT

- Jokainen voi liittyä oman kokemuksen kautta
- Yhteiskunnallisesti tärkeä
- Merkityksellinen kohderyhmälle
- On tarve laajentaa ymmärrystä
- Ei liian laaja mutta ei liian suppea
- Ei voi nojata ainoastaan erityisasiantuntemukseen
- Mahdollistaa aiheen laajan käsittelyn

POHDI LISÄKSI

- Mitä aiheesta on keskusteltu viime aikoina? Miksi?
- Mitkä ovat eri osallistujien näkökulmat?
- Mistä ollaan samaa mieltä?
- Mistä eri mieltä?
- Kuinka asiat voi sanoa arkikielellä ja välttää erikoissanastoa?

VIRITTÄYTYMINEN TASAVERTAISEEN KESKUSTELUUN

Virittäytyminen mahdollistaa tasa-arvoisen ja luottamuksellisen kohtaamisen. Virittäytymisessä siirretään huomio muista asioista tähän hetkeen - tilaan, toisiin ihmisiin ja käsiteltävään aiheeseen. Virittäytymiseen pitää käyttää riittävästi aikaa, jotta saadaan aikaan luottamuksen ilmapiiri, jossa osallistujat ovat valmiita jakamaan omia kokemuksiaan muille.

Keitä olette ja mikä **tuoteidät paikalle** tänään?

Millaiset **kokemukset** ovat teillä päällimmäisenä mielessä, kun tulette keskustelemaan tästä asiasta?

Mitä **havaintoja** tai **tunteita** asiaan liittyy?

Millaista tästä asiasta on **puhua yhdessä**? Miten asian käsittelyyn **vaikuttaa paikalla olevat ihmiset**?

Mihin haluamme **pyrkiiä** keskustelussa?

KESKUSTELUN LOPETUS

Kysy osallistujilta ainakin:

Mikä oli keskeinen oivallus keskustelusta sinulle?

Missä ja kenen pitäisi jatkaa keskustelua?

Kysy mielellään:

Olemmeko keskustelleet oikeista asioista?

Olemmeko keskustelleet eri näkökulmista?

Keskustelimmeko rakentavasti?

Onko ymmärrys aiheesta lisääntynyt?

Keskusteluharjoitus

Harjoitus 1. Keskustellaan aiheesta, **millaiset asiat vaikuttavat siihen, että pystyisit elämään monipaikkaista elämää ja millä tavalla haluaisit elää monipaikkaisesti?**

Monipaikkaisuuden määritelmä yksinkertaistettuna on, että monipaikkainen ihminen elää useassa eri paikassa.

Voitte myös keksiä oman aiheen, josta keskustelette.

Aikaa yhteiselle keskustelulle on 15 min, minkä jälkeen vetäjä tekee yhteenvedon keskustelusta.

ERÄTAUKO

EKSTRAT INNOKKAIMMILLE JA ITSENÄISEEN TUTUSTUMISEEN

Innostiko esittely tutustumaan Erätaukoon syvällisemmin? Tässä lisämateriaalia, johon voi tutustua itsenäisesti.

Valitse menetelmä ja ”käsikirjoita” dialogi

DIALOGIN MUODOT

1. Avoin
2. Puolistrukturoitu
3. Strukturoitu

Huom!
Rakenteiden ja
asetelman suuri
merkitys (tuolit,
tila, puhelimet/
koneet, ...)

- **Yksilöpohdinta**
- **Pienryhmädialogit** (alle 10 henkeä) – keskustelu jossa jokainen pääsee ääneen ja jossa puhutaan yksi kerrallaan
- **Akvaariokeskustelu**, jossa pienryhmä käy keskustelua ja muut kuuntelevat vuorotellen
- **Parikeskustelut**, joilla voidaan virittäytyä keskusteluaiheeseen tai syventää keskustelua
- **Kumuloituvat parikeskustelut**, joissa vuorotellen kuunnellaan pareja sekä pyritään liittämään kokemuksiin uudet puheenvuorot
- **Suurryhmädialogit** (yli 10 henkeä) – kaikkien kuulluksi tuleminen mahdollistuu parikeskusteluiden kautta
- **Verkkodialogi** – fasilitoitu dialogi verkossa, jossa hyödynnetään rakentavan keskustelun pelisääntöjä

KESKUSTELUN YHTEENVETO

Käytä pohjaa avuksi keskustelun yhteenvetoon ja jatkotoimenpiteiden suunnitteluun vastaamalla kysymyksiin. Kiteytä lopputulema muutamaan virkkeeseen ja mieti myös keiden kannattaisi jatkaa keskustelua. Kirjaa nämä tiedot pohjan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen.

MISTÄ KESKUSTELTIIN?	KITEYTYS
MITKÄ OLIVAT KESKEISET OIVALLUKSET KESKUSTELUSTA?	
MITÄ UUTTA TAI YLLÄTTÄVÄÄ KESKUSTELUSSA NOUSI ESILLE?	MISTÄ JA KEIDEN PITÄISI JATKAA KESKUSTELUA?
MITKÄ ASIAT JÄIVÄT EPÄSELVÄKSI?	

Vinkkejä verkkokeskusteluun ja kohtaamisiin verkossa

Näin käännät väittelyn dialogiksi

- Älä ole koskaan ylimielinen.
- Yritä aina ymmärtää yleisön kysymys parhain päin.
- Ole aina rehellinen.

<https://www.sitra.fi/artikkelit/nain-kaannat-vaittelyn-dialogiksi-kolme-inhimillista-ohjetta/>
<https://www.sitra.fi/artikkelit/kansanedustaja-haluaa-poliitikot-istumaan-piiriin/>

” Emme voi kohdella kansaa enää niin, että annetaan vain faktoja. Halulla vuorovaikutukseen on ratkaiseva merkitys. Somessa ihmisten kokemus luottamuksesta korostuu ja muotoutuu helposti yhtä tärkeäksi kuin faktat.”

- Sami Koivisto, Yleisradion vuorovaikutuspäällikkö

” Tällä hetkellä ainut tapa, jolla me poliitikot kokoustamme on, että istumme pöydän ympärillä ja luennoimme toisillemme. Sen sijaan voisimme valita tärkeitä teemoja ja oppia niistä yhdessä.”

-Antero Vartia

TYMPIIKÖ HUUTELU? NÄIN MUUTAT VERKKOKESKUSTELUN RAKENTAVAKSI

1. Aihe kannattaa valita niin että se kiinnostaa tarpeeksi laajaa joukkoa. Aiheen rajaamiseksi voi kirjoittaa alustuksen tai linkittää keskustelun jo olemassa olevaan materiaaliin tai artikkeliin.
2. Valitse päivä ja aika jolloin ajattelet keskustelijoilla sekä sinulla olevan aikaa keskusteluun koneen ääressä esim. 2 h. Voit kertoa aktiivisesta keskusteluaikataulusta aloituksen yhteydessä.
3. Kirjoita esim. FB- tai Twitter-postaukseen hyvin lyhyesti millaista kommentointia odotat osallistujilta (kunnioitetaan toisiamme ja arvostetaan toistemme näkökulmia) ja lisäksi voit käyttää esim. hashtagiä #erätauko
4. Seuraa, ohjaa ja osallistu keskusteluun aktiivisesti myös itse, eli älä jätä keskustelua omaan nojaansa. Tehtävänäsi on toimia fasilitaattorina, joka kiittää näkökulmista ja kommenteista sekä ohjaa keskustelua syventävillä kysymyksillä, sekä ottaa kantaa myös epäasialliseen käytökseen. Pyri siihen, että osallistujat toisivat esiin omia henkilökohtaisia kokemuksiaan.

Miten lisätä turvallisuuden tunnetta ryhmässä?

- Psykologisen turvallisuuden luominen ja ylläpitäminen on yksi tärkeimmistä ryhmän vetäjän kompetensseista.
- Tällöin osallistujat uskaltavat heittäytyä mukaan uuteen, oppimaan toisiltaan ja ottamaan riskejä esimerkiksi tuomaan esiin täysin oletetusta poikkeavia näkökulmia.

Kerro fokus. Kerro miksi tilaisuus järjestetään, miksi juuri heidät on kutsuttu ja mitä heiltä odotetaan. Myös työskentelytavoista, esimerkiksi esitystä seuraavasta keskustelusta, on hyvä mainita etukäteen.

Ole helposti lähestyttävä ja inhimillinen.

Esiinny rennosti, helposti lähestyttävästi, hyväksyvästi ja avoimesti. Ole läpinäkyvä ja uskalla tuoda oma haavoittuvaisuutesi esille.

Auta tapahtuman osallistujia kohtaamaan toisensa. Tutussa seurassa on helpompi avautua kuin täysin vieraassa.

Anna osallistujille aikaa miettiä yksin hiljaa ennen yleistä keskustelua asiasta.

Anna ohjeet, myös kirjallisesti. Voit tilanteesta riippuen havainnollistaa, mitä odostat osallistujien tekevän. Näin ketään ei nolota se, ettei ymmärtänyt ohjeita.

Pysy itse mahdollisesti sisältöneutraalina, kun haluat saada osallistujien näkemykset esille.

Kehumalla yhtä ideaa saatat huomaamattasi tyrmätä vastakkaiset ideat. Osoita kuitenkin kiitosta ja kiinnostusta jokaiselle kommentille.

Vinkkejä keskustelutilaisuuksiin 1/2

- Keskustelutilaisuuksia ei tarvitse nimittää Erätauko-keskusteluksi, mutta Erätauko voi näkyä esim. logona tai nimenä. Ne kannattaa nimetä mahdollisimman "lähestyttäväksi", vaikka keskustelupiiriksi.
- Valitse keskustelun aihe kohderyhmän mukaan siten, että keskustelun osallistujilla jokaisella on henkilökohtaista sanottavaa ja kokemuksia aiheesta.
- Mieti milloin ja missä järjestät ja ketkä osallistuvat: työaikaan vai iltaisin/viikonloppuisin. Milloin tavoitat kohderyhmäsi parhaiten?
- Mieti, miten tilaisuuden järjestelyillä voisi madaltaa kynnystä osallistua keskusteluun. Esimerkiksi tuolien asettelu ympyrään, keskustelun vetäjän sijoittuminen keskustelijoiden joukkoon (ei eteen), keskustelutila (virallinen vs. kotoisa), rennon ilmapiirin luominen esim. eleillä ja ilmeillä.

Vinkkejä keskustelutilaisuuksiin 2/2

- Selvitä, missä omalla alueellasi voi järjestää keskustelutilaisuuksia. Onko esim. julkisissa tiloissa rajoituksia poliittisten tilaisuuksien suhteen?
- Voisitko järjestää keskustelutilaisuuden yhdessä useamman puolueen edustajan kanssa?
- Ylen ja Erätauko-säätiön koordinoima [Hyvin sanottu -kampanja](#) ryhtyy parantamaan suomalaista keskustelukulttuuria
  - [Testaa kampanjan testissä](#), millainen nettikeskustelija olet!

Ideoita keskustelutilaisuuksiin

- Pyri paneelista kohti pyöreän pöydän keskustelua
- Erätauko-keskustelu verkossa, esim. FB liven tai Teamsin avulla. Pyydä osallistujia kirjaamaan nimensä näkyviin, jotta voit puhutella nimellä.
- Kansalaiskeskustelu ehdokkaan/ehdokkaiden kampanjan tai kunnallisjärjestön teemaan liittyen
- Seminaarin tai muun tilaisuuden ohessa oleva pop up -keskusteluhetki tilaisuuden aiheesta
- Keskustelun herättäminen tai keskusteluun osallistuminen sosiaalisessa mediassa
- Järjestä keskustelutilaisuuksia asioista, joissa kuntalaiset voivat tuoda omia arjen asioitaan esille. Ole aidosti kiinnostunut kuntalaisten arjesta. Voisitko pitää keskusteluillan omassa kodissasi tupaillan hengessä?
- Sinun ideasi keskustelutilaisuuteen?

Aihe-ehdotuksia

- Keskustelun/tilaisuuden aihe voi olla "Millaisia hyvinvointipalveluita sinä tarvitsisit tai olet tarvinnut arjessasi?" "Millaisia perheen hyvinvointia tukevia palveluja sinä kaipaat kuntaamme, tule kertomaan kokemuksistasi"? Millaisena näet kuntamme koulutusmahdollisuudet?
- Vaihtoehtoisesti voit teemoittaa keskustelun ylätasoisemmin ilman selkeää kysymyksenasettelua kutsussa. "Järjestämme keskustelun kuntamme terveystaloudesta. Haluamme kuulla sinun kokemuksistasi sekä näkemyksistäsi."

Muita ideoita

- Vapaa-aikaan & luontoon liittyvät: Mitä haluaisin harrastaa kunnassani? (tai harrastaminen Sysmässä) /Millaisia kokemuksia sinulla on kuntamme viheralueista? (tai "tule keskustelemaan kuntamme viheralueista ja niiden kehittämisestä")
- Vetovoima & yrittäjäyys: Miten lisäisimme X kunnan vetovoimaa? Miten tukea pienyrittäjyyttä kunnassamme? Miten voisimme tehdä X kunnasta parhaan paikan asua lapsiperheille?
- Yleinen: Millaista on sinun arkesi X kunnassa, miten siitä voisi tehdä paremman? X kunnan haasteet ja mahdollisuudet – tule keskustelemaan kanssamme!
- Mitä monipaikkaisuus tarkoittaa sinulle? Millaista monipaikkaista elämää haluaisit elää?

Kiitos

Keskusta